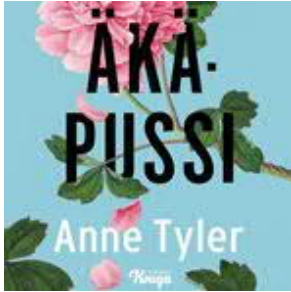

Anne Tyler: Äkäpussi

Liisamari Seppälä 15.5.2018

Parhaimmillaan vaativat raamit pakottavat taiteilijan löytämään oivallisia ratkaisuja. Esimerkkinä puolalainen Krzysztof Kieślowski, joka ohjasi jokaisesta käskystä elokuvan ja rakensi yhtenäisen kymmenen taideteoksen ainutlaatuisen kokonaisuuden. Äärimmillään vapaaehtoinen luomistyön rajoittaminen näkyy vaikkapa tanskalaisissa Dogma 95 -elokuvissa, joiden ohjaajat samoja sääntöjä noudattaen saivat aikaan hyvin erilaisia lopputuloksia.

Anne Tyler on kirjoittanut pastissin William Shakespearen näytelmästä *Kuinka äkäpussi kesytetään*. Hän suoriutuu tehtävästään kuin leikiten, ja lopputulos on nautinnollinen *Äkäpussi*. Teosta lukiessa saattaa unohtaa, kuinka kunnianhimoinen tehtävä itse asiassa onkaan ja millaista rohkeutta siihen tarttumisen on varmasti vaatinut.

On kevät Baltimoressa, romaanin päähenkilö Kate Battista kunnostaa puutarhassaan Helleboruksien penkkiä ja elää elämäänsä ilman suunnitelmaa, kunnes hänen isänsä assistentin viisumi uhkaa päättyä kesken tutkimuksen. Akateemisesti koulutettu isä haluaa siis oman etunsa vuoksi tyttärensä avioliittoon. Nuorempi tytär on toki kauniimpi ja sopuisampi, mutta valitettavasti alaikäinen. Asetelma on täsmälleen sama, kuin yli neljäsataa vuotta aiemmin, nyt vain tarina on kerrottu naisen näkökulmasta ja naisen temperamenttia lempeästi kunnioittaen.

Ei pidä erehtyä pitämään romaania kepeänä. Loppuun päästyään on hyvä lukea ensimmäinen luku uudelleen ja todeta, että kaikki merkityksellinen on melkein huomaamattomina yksityiskohtina mukana jo aloituksessa. Kudelma on huolella suunniteltu ja rakennettu kokemuksen tuomalla varmuudella. Ei saa unohtaa, että romaanissa kuvataan äitinsä menettäneiden tyttärien elämää. Vaatii taitoa olla kevyt. Vaatii taitoa rakentaa vakavista asioista näennäisesti kevyt tarina.

Romaanissa kerrotaan siis ilmapalla huolettomuudella ja humoristisesti painavia asioita unohtamatta kärsimystä ihmiskohtaloiden taustalla. Lasten kasvatuksen tärkein periaate on rakkaus, ja isä tietää sen. Isän elämässään tekemien valintojen kunnioitettavuus ilmaistaan lyhyesti lauseella: ”Kate lakkasi pureskelemasta.”

(218). Tämä on toki vain yksi esimerkki siitä, miten kirjailija osoittaa kykynsä ja aina vastustamattoman vaatimattomasti.

Nykypäivän ruoka-hifistelijälle romaani ei ainakaan ole valtavirtaa. Katen isän kehittämät systeemit, joiden avulla ruokitaan perhe minimaalisella vaivalla ravintoarvoja unohtamatta, muistuttavat saman kirjailijan aiemman helmen *Onnellisen matkamiehen* päähenkilön Maconin siskon käytäntöjä. Turha kuvitella, että monimutkaisilla ihmisillä olisi yksinkertaisia ratkaisuja – ainakaan keittiössä.

Sulhasen ongelmat vieraan kielen kanssa ovat mielenkiintoisia, ja saavat uteliaisuuden heräämään alkuperäistä teosta kohtaan (*Vinegar girl*).

”Se on se kieli, ehkä?” Pjotr kysyi. ”Minä osaan sanaston, mutta en silti pysty työstämään kieltä niin kuin haluaisin. Englannin kielen puhuttelussa ei erotella, tunteeke puhuja toisen hyvin vai onko se toinen muukalainen. On vain yksi sana kaikille. En saa ilmaistua välimatkaani muihin. Tunnen tässä maassa koti-ikävä, mutta olen ajattelemassa, että tuntisin koti-ikävä, myös minun maassani. Minulla ei enää ole mitään kotia palata. Ei sukulaisia, ei asemaa ja ystäväni kotipuolella ovat eläneet kolme vuotta minua näkemättä. Minulle ei ole paikkaa maailmassa. Niin minun on teeskenneltävä, että täällä on kaikki hienosti. Minun on teeskenneltävä, että kaikki on... miten sanotte? Just jetsulleen.” (194)

Romaanissa kuvataan lyhyessä ajassa tapahtuva merkityksellinen käännekohta yhden perheen elämässä. Myös sivuhenkilöistä on luotu uskottavia, kokonaisia persoonallisuuksia. Mennyt ja tuleva on toki kudottu mukaan tarinaan. Lukija on erityisen kiitollinen epilogista, joka näyttää kehityksen suunnan.

Anne Tyler: *Äkäpussi (Vinegar girl)*. Suom. Tarja Lipponen. Johnny Kniga Kustannus 2018. 229 sivua